

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ *

ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΒΕΝΕΤΙΚΩΝ ΕΠΟΧΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΧΡΟΝΩΝ.

Α'

Καὶ τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως καὶ τ' ἄλλα ἐν Κερκύρᾳ ἀρχαιοφυλακεία τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν, οἷον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ τοῦ Βαΐλου, νέας περιπετείαις ὑπέστησαν, κατὰπερούσης τῆς ἀριστοκρατικῆς τῶν Βενετῶν κυριαρχίας, ἣν ἐπὶ βραχὺν ἀλλὰ πολυλύμνον χρόνον, ἀπὸ Ἰουνίου 1797 μέχρι Μαρτίου 1799, διεδέχθησαν οἱ Δημοκράται Γάλλοι, ἀδιόλλακτοὶ καὶ ὁρμητικοὶ πολέμιοι τῶν παλαιῶν καθεστώτων.

Ἡ ἐν ζῶντῳ πνεύματι πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνακαινίσεως ἰδρυθεῖσα τότε ἐν Κερκύρᾳ Προσωρινὴ Δημαρχία ¹, ἥτις συνήλθε τὸ πρῶτον ἐν τῷ Παλατίῳ τοῦ πρώτου Βαΐλου, συνέστησεν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ὁκτώ ἐπιτροπὰς, καὶ εἰς τὴν σπουδαιοτέραν τούτων τὴν τῆς Δημοσίας σωτηρίας, ἐξασκοῦσαν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ ἔχουσαν τὴν πρωτοβουλίαν πάσης σημαντικῆς ὑποθέσεως, καὶ ἐντολὴν τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν, ἀνέθεσε τὴν φύλαξιν καὶ διαχείρισιν τῶν ἀρχαιοφυλακείων. Συνάρμα δὲ διὰ τοῦ ψηφίσματος αὐτῆς φέροντος χρονίαν ὁ Ἰουλίου 1797 Ἑλλ. ἔτους, πρώτου τῆς Κερκυραϊκῆς ἐλευθερίας, προσέτατε τὴν κατὰστροφὴν τῶν Βενετικῶν σημάτων, ἔτι δὲ τὴν ἐν τῇ Πλατείᾳ Κερκύρας ἐνώπιον τοῦ δένδρου τῆς ἐλευθερίας πυρπόλησιν ἀπάντων τῶν ἐγγράφων τῶν ἀφορώντων εἰς διακρίσεις καὶ προνόμια εὐγενείας ². Ἐννοεῖται ἐντεῦθεν ὑπὸ ποῖον πνεῦμα ἡ τῆς Δημοσίας σωτηρίας ἐπιτροπὴ ἀμέσως παρελάβανε τ' Ἀρχαιοφυλακεῖα διὰ τοῦ Γραμματέως αὐτῆς πολίτου Νικολάου Λυβέρδου ³. Τότε ἐπὶ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς Πόλεως βλέπομεν ἐξασκουμένην πράγματι ἐπιθεωρητικὴν καὶ ἐξελεγκτικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τοῦ παρὰ τῆς Δημαρχίας διορισμένου εἰς τὴν

* "Id. σελ. 528.

¹ Municipalità provvisoria.

² "Ora Lunzi. Storia delle Isole Jonie Sotto il reggimento dei Repubblicani Francesi σελ. 43—50 καὶ 51.

³ Δελτίον Ἀρθ. 112. Municipalità di Corfù, βελ. ἀρθ. 25. Registro lettere del Comitato di Salute Pubblica. Anno V Repubblicano Pmo. della libertà di Corfù. Ἐπιστολὴ 23 Thermidor. Al Citt. Ex. Secr. Generalizio καὶ 13 Brumaire. All' Ex Cancelliere Prefetizio.

ἀνθεώρησιν τῶν ἀρχαιοφυλακείων Νικολάου Κόντη Μπούκα, ὅστις καὶ εἰς ἀφαιρέσιν ἐγγράφων προέβη, κατὰ τὴν ἐξέσκησιν τῆς τοιαύτης ἐξουσίας, ὅπερ ἐμφαίνουσι καὶ τινες σημειώσεις αὐτοῦ ἀπαντῶμεναι εἰς τινὰς τόμους τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας, οἷον ἡ ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1797 ἐν τόμῳ πεντηκοστῷ ἔκτῳ ἐπὶ τῆς ἐνδεκάτης δεσμίδος, περὶ ἀφαιρέσεως τῆς δεκάτης δεσμίδος, καθ' ἣ περιεχούσης Ἀρχιεπισκοπικὸν τελετικὸν ¹ περὶ τῆς συνεντεύξεως τῶν δύο θρησκευμάτων, δηλαδὴ τῶν δύο κλήρων Ὁρθοδόξου καὶ Λατινικοῦ, συμμετεχόντων ἐπὶ Βενετοκρατίας εἰς ἐπιστήμους τινὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς τελετάς. ²

Εἶχε δὲ προστάξῃ, τῇ 6 Ἰουλίου 1797, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Δημοσίας σωτηρίας νὰ καὶ πανδημῶς ἐν τῇ Πλατείᾳ τῆς πόλεως τὸ ἐν τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ σωζόμενον αὐθεντικὸν πρωτότυπον τῆς λεγομένης χρυσεῆς βίβλου, ἐν ᾗ ὑπῆρχον καταγεγραμμένα αἱ τῶν Εὐπατριδῶν οἰκογένειαι, δηλαδὴ οἱ ἄρρενες αὐτῶν, ὧν οἱ ἐνήλικες ἐδικατοῦντο νὰ συγκαταριθμῶνται ἐν τῷ Γενικῇ Συμβουλίῳ. ³ Εἰς ταύτην δὲ τὴν διαταγὴν ὑπάρχων παρέδιδε τὸ αἰτηθὲν βιβλίον, ὃ εἰσέτι τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον αὐτὸ κατέχων Καγκελλάριος τῆς πόλεως, ὁ τελευταῖος ὡς τοιοῦτος ἐπὶ Βενετοκρατίας διορισθεὶς, Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς π. Βενεδικτοῦ. Ὁ αὐτὸς διετάχθη πρὸς τοῦτοις προφορικῶς τε καὶ ἐγγράφως ὑπὸ τῆς τότε λεγομένης Ἐπιτροπῆς τῆς Οἰκονομίας καὶ ὑπὸ τῆς Προσωρινῆς Δημαρχίας Κερκύρας, τῇ πέμπτῃ Οκτωβρίου, ἔτους ἔκτου Δημοκρατικοῦ (Νοέμβριος 1797) νὰ δώσῃ τὰ εἰς χεῖράς του, ὡς Καγκελλάριον τῆς πόλεως εὐρισκόμενα ἀργυροῦν μελανοδοχεῖον καὶ λόγνον καὶ τοὺς δύο κώδωνας, τὸν μὲν τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, ὑπερ τοῦ πάλαι διὰ κωδωνοκρουσίας εἰς συνεδρίασιν συνεκαλεῖτο, τὸν δὲ τοῦ Βασιλαρχείου· εἰς τοῦτο δὲ ἐπίσης ὑπήκουσε. ⁴

¹ Cereimoniale.

² Vol. 56. Arg. Div. Δέση 11^η ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου. Ὁρα καὶ Vol. 57 Δέση 4^η καὶ Vol. 73 Δέση 18 ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου.

³ Ὑπάρχει νυν ἐν τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ βιβλίον τι ἐκ κοινοῦ χάρτου μὲ ἐξωφύλλον ἔφ' οὗ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή, ἥτις ὡς φαίνεται ἐγράφη μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βενετοκρατίας.

Libro di oro.

Libro dei Cittadini Coreiresi con gli anni delle loro nascite e matrimoni, che al tempo dell' Aristocrazia Veneta avevano l'esclusivo ingresso nel Consiglio della Città di Corfù così detto de Nobili.

Ἐσώθεν δὲ ἐν μιᾷ γωνίᾳ τοῦ ἐξωφύλλου γεγραμμένα ἑλληνιστὶ δι' ὠραίου μικροῦ χαρακτῆρος ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς·

«Ἀπόγραφον ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ Βιβλίου ἀπάρχοντος ἐν τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ τοῦτω καὶ ὅπερ φέρει τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν.»

Καὶ εἰς τὸ πρῶτον φύλλον ὡς προμετέπιον εἶναι τῷ ὄντι ὡς ἐπιγραφή τοῦ βιβλίου δι' ἀρχαιοτέρου χαρακτῆρος ἢ ἐξῆς· Aggiunta del Libro dei Cittadini Coreiresi.

Ὡς δηλοῖ ἡ ἐπιγραφή αὕτη, τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀντίγραφον τῆς πυρποληθείσης Χρυσῆς βίβλου, ἀλλ' ὀπλῶς Ἀλφαριθμητικὴ καταγραφὴ μελῶν τινῶν διαφόρων οἰκογενειῶν ἐξαχθεῖσα ἐκ τινος προσθήκης γενομένης διὰ τὴν ἐρθεῖσαν Χρυσὴν βίβλον.

⁴ Δερμάτιον Ἀριθ. 117. Ἀριθ. 2. Terzo. Deputazioni e Presidenze di Corfù. Termina-

Καθὼς λοιπὸν καὶ τὰ ἕτερα παλαιὰ ἀρχαιοφυλάκεια διετηρήθησαν ἕκαστον ὑπὸ ἰδιαιτέρων διεύθυνσιν, οὕτω φαίνεται συνέβη καὶ ὡς πρὸς τὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τῆς παλαιᾶς Καγκελλαρίας τῆς πόλεως, τὰ συνιστῶντα τὸ Ἀρχαιοφυλάκειον αὐτῆς ἅτινα ἔμενον εἰς χεῖρας τοῦ μνησθέντος πρώην Καγκελλαρίου αὐτῆς, ὅστις καὶ πιστοποιητικῶς ἐξέδιδεν ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ τηρουμένων ἐγγράφων, ἐν οἷς ῥητῶς τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1798 μνημονεύει καὶ τὰ βιβλία τοῦ συμβουλίου τῆς πόλεως, ἅτινα, ὡς εἶναι γνωστὸν ἦσαν ἤδη πρὸ ἐτῶν συνεραμμένον εἰς τὰς δεσφίδας τῶν Τόμων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων.¹

Οὐδὲν γινώσκωμεν περὶ τοῦ πῶς καὶ ποῦ εὗρίσκετο τὸ ἡμέτερον ἀρχαιοφυλάκειον, ὅπερ καίτοι ὑπὸ τοῦ πρώην Καγκελλαρίου τῆς πόλεως κατεχόμενον, διετέλει ὁμῶς ὡς εἶδωμεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς προσωρινῆς Δημαρχίας, ἥτις ὀλίγας ἡμέρας ἐδρεύεσσα ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ πρώην Βασιλέως, ὅπερ δὲν ἐθεωρήθη κατάλληλον διὰ τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς, διὰ ψηφίσματος ἀπὸ 4 Ιουλίου 1797, συμφώνως τῇ προτάσει τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐντεταλμένης Ἐπιτροπῆς περὶ δεόντων οἰκημάτων διὰ τὰς διαφόρους Ἀρχάς, ἀπεφάσισε νὰ μετοικήσῃ μετὰ τῶν ἄλλων Ἀρχῶν τοῦ λαοῦ εἰς τὸ πρῶν Παλάτιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἰς οἶκον τῆς Κοινότητος μετατρεπόμενον, ν' ἀφήσῃ δὲ τὸ ἤδη ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον παλάτιον τοῦ πρώην Βασιλέως διὰ κατάλυμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὑποχρεωμένου νὰ μετοικήσῃ εἰς τοῦτο ἐντὸς πέντε ἡμερῶν. Κατὰ δὲ τὴν μνησθεῖσαν πρότασιν, εἴτε ἔκθεσιν τῆς ἐπὶ τῶν οἰκημάτων Ἐπιτροπῆς ἢ Δημαρχίας ἐν τῷ πρώην Ἀρχιεπισκοπείῳ ἐλάβεσαν τὴν μεγάλην ἰσόγειον αἶθουσαν καὶ παρακείμενα δωμάτια διὰ τὰς Ἐπιτροπὰς, δύο δὲ μικρὰ δωμάτια τῆς τρίτης ὀροφῆς εἰς ἐν συνενοούμενα ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς φύλαξιν τῶν ἐγγράφων τῆς Δημαρχίας.²

Οὐδεμίαν ἔχομεν βεβαιότητα ἂν εἰς τὰ ἐκεῖ ἐναποτιθέμενα ἔγγραφα τῆς Δημαρχίας ἐπρόκειτο νὰ περιληφθῶσι καὶ τὰ τοῦ πρώην Ἀρχαιοφυλάκειου τῆς πόλεως.

zioni del 29 Maggio 1799 al 24 Aprile 1801 — Bisl. 4. φύλλ. 17. Terminazione 45 Luglio 1799.

Δεμάτιον Ἀριθ. 127. Atteggio dell' Onoranda Generale Depulazione di Corfù No 11 Terzo Δέσμη 7 Memorie 1801—1802. Φύλλ. 199. Ἀναφορὰ 1802 22 Ιανουαρίου προσαχθεῖσα εἰς τὸν Τιμιώτατον Πρόεδρον τῆς Γενικῆς Δεπουτατίζωνος τῶν Κορυφῶν ὑπὸ Γεωργίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Καλογερά. Καὶ εἰς φύλλ. 198 συνημμένη ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διαταγή τῆς Προσωρινῆς Δημαρχίας.

¹ Ὅτι ὑπὸ ἰδιαιτέρων διεύθυνσιν διετηρήθησαν τὰ παλαιὰ Ἀρχαιοφυλάκεια ἐξάγεται ὡς ἐκ τῆς ἀπαντωμένης ὑπογραφῆς, ἐν τινι Πιστοποιητικῷ ὑπὸ χρονίαν π'. Βλασταίου, ἔτους σ'. Cilt. Dom. Alberghini Archivista sostituto degli Atti Generalizi (Δεμάτιον Ἀριθ. 102 Municipalità di Corfù. Lettere Diverse 1797—1798. Δέσμη. 1.)

² Δεμάτιον Ἀριθ. 102 Municipalità di Corfù. Lettere Diverse Δέσμη 2. Πιστοποιητικὸν 20 Σεπτεμβρίου 1798.

³ Δεμάτιον Ἀριθ. 107 Municipalità di Corfù Δέσμη Ἀριθ. 10. Fondamenti dell' Amministrazione Centrale. 1797—1798. φύλλ. 143.

Ἄγνοοῦμεν δὲ τίνα ἦσαν τὰ ἔγγραφα τὰ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ πρώην Βασιλέως εὑρισκόμενα, τῶν ὁποίων ὀλίγον μετὰ ταῦτα, τὴν ἀλλοτρίαν μετακρίσιν ἀπῆται ὁ Γάλλος Ταξιάρχος καὶ φρούραρχος πολίτης Καρβῶν καὶ περὶ ὧν ἀπῆντα αὐτῷ τῇ 23 Ὀμβλῶδους ἔτους ἑκτοῦ (Νοεμβρίου 1797) ἡ ἐπὶ τῆς Ἀστυνομίας Ἐπιτροπὴ, ὅτι δὲν εἶναι τόσον εὐλόγος ἡ ἐκκένωσις τῶν δωματίων ἐκείνων ἐνθα περιέχονται τοσαῦτα ἔγγραφα καὶ τηλικαύτης σημασίας. Ὑπέσχετο δὲ ἐν τοσούτῳ ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐρυνήτῃ τὸ κατὰ δύναμιν ὅπως εὖρῃ κατὰλληλον μέρος διὰ τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα.¹ Οὐδὲν γινώσκουμεν περὶ ἐκτελέσεως τοῦ αἰτουμένου μέτρου.

B'.

Ἀφοῦ κατὰ Νοέμβριον 1797 ἀφικθέντος εἰς Κέρκυραν τοῦ Εὐγενεῖου Βουαρναί ὑπασπιστοῦ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου Βουαπάρτου, ἐκηρύττετο ἡ ἔνωσις τῶν νήσων μετὰ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, νέος ἐπύρχετο διοικητικὸς ὁργανισμός, καθ' ὃν ἡ Κέρκυρα ἀπετέλει μετὰ τῶν Παξῶν, τοῦ Βουθρωτοῦ καὶ τῆς Πάργας, ἓνα νομὸν παρέχουσα εἰς αὐτὸν τ' ὀνοματίας. Ἐπομένως τὴν Προσωρινὴν Δημαρχίαν διεδέχετο ἡ Διαχείρισις τοῦ νομοῦ, εἴτε ἡ Κεντρικὴ Διαχείρισις, ἐντεταλμένη τὴν γενικὴν τοῦ νομοῦ διοίκησιν, ὅφ' ἦν συνιστῶνται αἱ Δημαρχίαι, διὰ τὴν πόλιν καὶ διὰ τὰς πρωτευούσας κώμας τῆς νήσου.²

Ἐν τούτοις καὶ ἐν τῷ πρώην Παλατίῳ τοῦ Βασιλέως νέαι συνέβαινον μεταβολαὶ καὶ ἄλλαι ἀρχῶν ἐγκαταστάσεις, ἀποπεμφθέντος ἐκεῖθεν τοῦ Λατίνου Ἀρχιεπισκόπου Φρυγκίσκου Μαρίας Φέντση, ὅστις μετὰ μικρὸν καὶ ἐκ τῶν νήσων ἐξωρίζετο ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου Chabot, ὡς ἐπικίνδυνος πολέμιος τῶν καθεστώτων περὶ ἀρχὰς Ἀπριλίου 1798.³

Κατὰ Μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς ἐκ τῶν, τῆς Δημαρχίας ἐπιτετραμμένος τὰ περὶ καταλυμάτων δι' ἐγγράφου ὑπὸ χρονίαν 26 Ἀνεμώδους ἔτους 5'. Δημοκρατικοῦ, ἐνθα ποιεῖται σαφῶς διάκρισιν μεταξύ οἰκίας τῆς Κοινότητος καὶ οἰκίας τοῦ πρώην Βασιλέως, λαλῶν περὶ τῆς ἐν ταῖς οἰκίαις ταύταις νέας τοποθετήσεως διαφόρων ἀρχῶν, ἐνῶ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀναφέρει καὶ τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Βασιλέως δωμάτιον τὸ χρησιμεῦον ἄλλοτε ὡς Καγκελ-

1 Δεμάτιον. Ἀριθ. 112. Municipal. di Corsù. Βιβλ. Ἀριθ. 23. Registro lettere scritte dal Comitato di Polizia. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 79-23 Drumaire Anno 6. Al Cit. Carbon Capo di Brigata e Commandante di piazza.

2 Lunzi. Storia κ.τ.λ. Κεφ. η', σελ. 79 καὶ Κεφ. ια', σελ. 109.

3 Δεμάτιον Ἀριθ. 102. Municip. di Corsù Ἐπιστολὴ 23 Germinal an 6. Le general de Division Chabot aux Administrateurs du Departement de Corcyre.

Δεμάτιον Ἀριθ. 112. Mun. κ.τ.λ. Processi Verballi Libro 1mo φυλλ. 69. Ἀντίγραφον τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς ἐκτυποποιήθη ὑπὸ τῆς Διαχειρίσεως τοῦ Νομοῦ δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς πρὸς τὴν Δημαρχίαν Κερκύρας κατὰ τὴν συνεδρίαν 24 Βλασταίου ἔτους 5'.

λαρείου τῆς πόλεως (Cancellaria dell' ex città) ἐκφράζει τὴν γνώμην, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ δύνανται νὰ συναχθῶσι τὰ ἔγγραφα τὰ διεσπαρμένα ἐν τοῖς διαφόροις ἀρχαιοφυλακείαις τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπιτήρησιν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν. ¹

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγους μῆνας, περὶ Αὐγούστου 1798, ἄλλαί προέχονται περὶ συγκεντρώσεως τῶν ἀρχαιοφυλακείων ἀποφάσεις τῆς Κεντρικῆς Διαχειρίσεως, λαμβανούσης ἀφορμὴν ἐξ ἀναφορᾶς Γεωργουλά τινος γραμματέως (grefier) τοῦ τότε Προσωρινοῦ Κακουργειοδικείου τοῦ Νομοῦ Κερκύρας. Μὴ δυνάμενος, ὡς λέγει οὗτος, νὰ ἐξακολουθῇ περαιτέρω φυλάττων τὴν εἰς αὐτὸν παραδεδωμένην πληθὺν ἐγγράφων ἐν αἷς καὶ δικογραφαὶ παλαιαὶ τῆς πρώην Κυβερνήσεως, αἵτινες ἦσαν ἄλλοτε ἐν ταῖς καγκελλαρίαις τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ τοῦ Βαΐλου (cancellarie ex Generalizia, ex Prettorea ed ex Prefettizia) ἀπετείνετο πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν, ὅπως ἐπιτρέψῃ αὐτῇ τινὰ τῶν δημοσίων Ἀρχαιοφυλάκων ἢ ἕτερον πρόσωπον, εἰς ὃν αὐτὸς ὁ Γεωργουλάς νὰ παραδώσῃ διὰ καταγραφῆς ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ ἔγγραφα, ὅσα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ Κακουργειοδικεῖον τοῦ νομοῦ οὕτινας διετέλει γραμματεὺς (ministro). Ἡ περὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης συνημμένη σχετικὴ ἔκθεσις, ἐφ' ἧς σημειοῦται χρονία 13 Καρποφόρου ἔτους 5', σκοποῦσα εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν εἰς ἓνα μόνον χῶρον τὰ ἐν τοῖς διαφόροις Ἀρχαιοφυλακείαις διεσπαρμένα ἔγγραφα, περιλαμβάνει οὕτωδὲς τὰ ἐπόμενα.

«Χρῆζει σοβαρωτάτης σκέψεως τὸ περὶ φυλάξεως τῶν διαφόρων Ἀρχαιοφυλακείων, ἀστυκῶν, ποινικῶν, συμβολαιογραφικῶν, διοικητικῶν, αἵτινα ὑπάρχουσι νῦν διεσπαρμένα εἰς διαφόρους τόπους, εἰς θέσεις ὑγρὰς καὶ ἀκαταλλήλους πρὸς τὴν ἀκριβοῦς διατήρησιν ὑπαρμνημάτων τοσαύτης σημασίας, ὅντι τῶν μεθόδων, τῶν κανόνων καὶ τῶν διατάξεων, αἵτινες ἐγγυῶνται τὴν δέουσαν ἀγνότητα καὶ ἐπιμέλειαν κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν Δημοσίων Ἀρχαιοφυλακείων. Ὅπως ἀρθῶσι τὰ τοιαῦτα ἔσχατα, συνενωθῶσιν εἰς ἓνα μόνον χῶρον τὰ ῥηθέντα Ἀρχαιοφυλακεία, εὑρεθῶσι τόποι στήγνοι καὶ κατάλληλοι διὰ τὴν ἀλύμαντον τήρησιν τῶν ἐγγράφων καὶ ὅπως ἐκλεχθῇ ἀρμοδίον πρόσωπον ἵνα παραλάβῃ τὰ πάντα προτείνομεν τὸ σχέδιον τοῦ ἐπομένου θεσπίσματος (arreté)

«Ἡ Διαχείρισις τοῦ Νομοῦ ἀκούσασα τὴν ἔκθεσιν τοῦ Γραφείου τῆς Γενικῆς Διαχειρίσεως θεσπίζει: Τὰ βιβλία καὶ πάντα τὰ ἔγγραφα τῶν δικαστηρίων τῆς παρούσης Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κατηργημένου πρώην Κακουργειοδικείου (Camera Criminale) μὲ πάντα τὰ ἐρμάρια τῶν τὰ χρησιμεύοντα εἰς τὴν ἐναπόθεσιν καὶ φύλαξιν τῶν ἐγγράφων διαβιβασθήσονται, ὅσον ἔνεστι

¹ Δερμάτιον. Ἀριθ. 107. Munic. κ.τ.λ. Filza col No 10. Fondamenti dell' Amministrazione Centrale φολλ. 77 Corfù 26 Ventoso anno 6to Rep. Il Membro Municipale Nocca Deputato agli alloggi all' Amministrazione Municipale di Corfù.

τάχιον, εἰς τὴν κατηργημένην μονὴν τὴν ἐπιλεγομένην τῆς Τενέδου ἀναλώμασι τοῦ ταμείου τοῦ Νομοῦ. Παραδοθήσονται τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ πολίτου Γεωργουλά εἰς τὸν πολίτην Μαρμορᾶν, φύλακα τῆς ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ὑπαρχούσης Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης, καταγραφομένου παντὸς πράγματος ἐν διπλῷ καταλόγῳ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν δύο εἰρημένων πολιτῶν. Ὁ πολίτης Μαρμορᾶς θέλει τοποθετήσῃ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ βιβλία ἐν τοῖς ὑποδειχθησόμενοις αὐτῷ δωματίοις ὑπὸ τῆς Διαχειρίσεως. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν αὐτὸν Μαρμορᾶ νὰ ἐκδίδῃ πᾶν αἰτούμενον ἀντίγραφον καὶ νὰ ἐκτελῇ πᾶσαν ἐργασίαν προσήκουσαν εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα, λαμβάνων τὴν ὑπὸ τῆς νομίμου διατιμῆσεως διατεταγμένην ἀμοιβήν. Θέλει δὲ σημειοῦ εἰς ἐπὶ τούτῳ βιβλίον πᾶν ἐκδοθὲν ἀντίγραφον καὶ πιστοποιητικὸν καὶ τὴν διὰ ταῦτα εἰσπραξίν καὶ τ' ὄνομα τοῦ ἐνδιαφερομένου καὶ πληρώσαντος, προτυπογράφοντος καὶ τούτου. Ὅφειλει δὲ κατὰ πᾶν δεκαήμερον νὰ εἰσφέρῃ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Νομοῦ πᾶν τὸ διὰ τ' ἀνωτέρω εἰσπραχθὲν ποσόν, λαμβάνων ἐκαστὸτε ἀπόδειξιν τῶν μετρηθέντων.

«Εἰς τὴν Γενικὴν Διαχείρισιν παραγγέλλεται νὰ προτείνῃ ἀκολουθῶς τὰς ιδέας περὶ τῶν παραδεκτέων καλῆτέρων συστημάτων, ὡς πρὸς τὰ Ἀρχαιοφυλακεῖα.

«Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν Ἀρχαιοφυλακείων καὶ περὶ τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ φυλάξεως αὐτῶν ἐν τοῖς δωματίοις τῆς μοναστηρίου μονῆς προνοηθῆτω πρὸς αὐτὴν κατόπιν τῆς ἐκθέσεως τῆς Γενικῆς Διαχειρίσεως.»¹

Ταῦτα περιέχει τὸ σχεδιασθὲν θέσπισμα. Κατὰ δὲ τὰς τελευταίας αὐτοῦ διατάξεις, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἔμελλεν ἀκολουθῶς νὰ γίνῃ πρόνοια καὶ περὶ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως, ὅπερ ὡς ἀνωτέρω εἶδαμεν ἦτο ἕως τότε εἰς χεῖρας τοῦ πρώην Καγκελλάρχου αὐτῆς, καθ' ἃ ἐκ τοῦ ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1798 πιστοποιητικοῦ αὐτοῦ θετικῶς προκύπτει. Οὐδὲν ὅμως φαίνεται πραγματοποιηθὲν τῶν προτεινομένων εἴτε μελετωμένων μέτρων περὶ συγκεντρώσεως τῶν Ἀρχαιοφυλακείων ἐν τῇ πρώην Λατινικῇ μονῇ τῆς Τενέδου. Μετ' ὀλίγον τὸν Βιβλιοφύλακα Μαρμορᾶν διεδέχθη ὁ Ἰταλὸς Ρουσκόνης, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 1798, εἰς ὃν οὐδεμίαν προκύπτει δοθεῖσα ἐντολή, εἰμὴ περὶ τῆς Βιβλιοθήκης, οὐδενὸς γενομένου λόγου περὶ ἐγγράφων.²

¹ Δελτίον Ἀριθ. 106 Μουσ. κ.τ.λ. Atti diversi 1797—1798. Ἐγγραφοὺν ὑπ' ἀριθ. 130. φέρον χρονίαν ἐγγραφῆς (enregistré) 13 Καρποφόρου ἔτους 5'. σχετικὸν πρὸς ἀναφορὰν τοῦ μνημονευομένου Γεωργουλά ἀπὸ 7 Καρποφόρου ἔτους 5' πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν τοῦ Νομοῦ καὶ παρὰ ταύτης δι' ἀποδογραφῆσεως παράπεμπομένη εἰς τὴν Γενικὴν Διαχείρισιν, ὅπως ποιήσῃ τὴν ἐκθεσὶν τῆς περὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰς ἕνα χῶρον συνενεώσεως τῶν ἐν διαφόροις Ἀρχαιοφυλακείαις διασπαρμένων ἐγγράφων. Ἡ Γενικὴ Διαχείρισις ὑπάγεται ὡς φαίνεται εἰς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν τοῦ Νομοῦ.

² Δελτίον Ἀριθ. 112. Μουσ. κ.τ.λ. Βιβλ. 26 φολλ. 83. Ὁ Ἰωάννης Μαρμορᾶς εἶχε διορισθῇ φύλαξ τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης τῇ 11 Δεκεμβρίου (Prairial) ἔτους 5'. ὁλολογῇ πρὸς τὰ τέλη Μαΐου 1798.

Ἡγγίζεν ἐν τούτοις ἡ πολεμικὴ καταιγὶς ἥτις καὶ τὰ βραχυρότερα ἐκείνη Δημοκρατικὰ καθεστῶτα ἐμελλε βιβίως ν' ἀνατρέψῃ καὶ ἐν τῇ ἀνατροπῇ ἐκείνῃ ἐμελλον ν' ἀνγκωνῶσι τὰ ἔγνη τοῦ παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως.

Γ.

Μηνὶ Νοεμβρίῳ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1798, πολιορκηθέντων τῶν Γάλλων ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν στρατῶν Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, εἰς μέγιστον περιήλθον κίνδυνον τὰ Ἀρχαιοφυλακεῖα. Αἱ τότε τὴν πόλιν διέπουσαι Γαλλικαὶ ἀρχαί, πρὶν ἢ παραδώσῃσι ταύτην τῇ 22 Φεβρουαρίου 1799, εἶχον διασκορπίσῃ, οὐχὶ μόνον τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ μὲλλον ἐπὶ ζῆλον τῆς πρώτης Βενετικῆς Κυβερνήσεως. Ταῦτα δὲ πάντα ἔσπευσαν νὰ διασώσωσιν ἡ ἄμα τῇ ἐξῴσει τῶν Γάλλων, προσωρινῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως συστηθεῖσα ἐξαμελής Ἐπιτροπὴ καὶ ἡ κατὰ τὴν ἰδρυσίν τῆς νέας μόνιμου τάξεως τῆς νεοδημήτου Ἑπτανήσου Πολιτείας ἀντικαταστήσασα ἐκείνην Ἐπιτροπεία καὶ Προεδρία τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου τῆς Κερκύρας (Deputazione e Presidenza del Minor Consiglio). Κατὰ τὴν διάσωσιν ταύτην ἀναφκίνοντι τέλος τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς πόλεως καὶ ὁ ἐπὶ Βενετοκρατίας Καγκελλάριος αὐτῆς, μετέχων τῆς διασώσεως πρῶτον μὲν ὡς Καγκελλάριος τῆς ἄμα τῇ ἐξῴσει τῶν Γάλλων συστηθείσης Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς, ἔπειτα δὲ ὡς Καγκελλάριος τῆς ῥηθείσης Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας. Καθ' ἃ ἐκτίθενται ἐν τῷ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1799 ὀρισμῷ ἢτοι θεσπίσματι τῶν Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου Κερκύρας, τῇ συνεργείᾳ τῶν γραμματέων ἐκείνων οἵτινες καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης Γαλλικῆς ἀρχῆς εἶχον τὴν φύλαξιν τῶν ὡς εἴρηται διασκορπισθέντων πικντοίων ἐκείνων ἔγγραφων, ἐναπετέθησαν συγκεχυμένως εἰς ἐν τῶν ἱσογείων δωματίων τοῦ Δημοσίου παλατίου (πρώην ἀρχιεπισκοπείου) ὅσα βιβλία καὶ ἔγγραφα ἐλευθερώθης τῆς πόλεως, εὐρέθησαν ἐν διαφόροις δωματίοις τοῦ αὐτοῦ παλατίου, ἀποτελοῦντά τὰ πρακτικὰ τῆς παυσάτης Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἐν οἷς καὶ τ' ἀνήκοντα εἰς τὴν τότε Κεντρικὴν Διαχείρισιν, τὴν Δημαρχίαν καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς δημοτικῆς σωτηρίας. Ἐκεῖ δὲ ὑπῆρχον ἐπίσης οἱ τόμοι καὶ ὁ, τι ἄλλο ἦτο, ἐν τῷ πρώτῳ Ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς πόλεως. Τὸ δὲ δωμάτιον ἐνθα ταῦτα πάντα ἐναπετέθησαν ἐκλείσθη διὰ κλειδὸς καὶ ἐσφραγίσθη ἐνώπιον τῶν οἰκείων γραμματέων.

Δευτέριον. Ἀριθ. 109 Mun. κ.τ.λ. Carte Diverse 1797—1798. Θέσπισμα τῆς Κεντρικῆς Διαχειρίσεως τοῦ Νομοῦ Κερκύρας ἀπὸ 3 Ὀμιχλίδους ἔτους Ζ'. (Ὀκτωβ. 1798) διορίζον ἀντὶ τοῦ Βιβλιοφύλακος Μαρμυρᾶ τὸν πολίτην Ῥουσκόνην ἀπλοῦν φύλακα (gardien) τῆς Βιβλιοθήκης. — Αὐτόθι. Ἐγγραφοὺς ἀπὸ 6 Ὀμιχλίδους ἔτους Ζ' δι' οὗ ὁ Ῥουσκόνης ἀναγγέλλει πρὸς τὸ Γραφεῖον τῆς Γενικῆς Διαχειρίσεως Κερκύρας ὅτι παρέλαβε παρὰ τοῦ Μαρμυρᾶ τὴν Βιβλιοθήκην.

Ἄλλ' αἱ καὶ ἡμέραν περυσιαζόμεναι αἰτήσεις περὶ ἀντίγραφων ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν δὲν ἐπέτρεπον νὰ μείνωσιν οὕτως ἐγκλείσται τ' ἀρχεῖα θκεῖνα. Ὅθεν διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1799 ὁρισμοῦ, διορίσθη ὁ Σπυρίδων Γαλλιέλος Ἀρχαιοφύλαξ οὐχὶ μόνον τῶν ἐν τῷ ῥηθέντι ἐγκλείστω δωματίῳ βιβλίων, δεσμίδων καὶ ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ἅτινα ἐν αὐτῷ δὲν ἐναπετέθησαν, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ τῶν τόμων καὶ λοιπῶν ἐγγράφων ἅτινα εὐρίσκονται ἐν τοῖς ἐρμαρίοις τοῦ πρώην ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως τουτέστι τῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς ἐνιαυσίους δικαστὰς (Giudici annali) ἐπὶ τῆς πρώην Βενετικῆς Κυβερνήσεως ὡς ἐπίσης πάντων τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων συναβλαγματικῶν καὶ ἄλλων, τόσον ἐλευθέρων ὅσον ὑπὸ κατάσχεσιν, ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πρώην Καγκελλαρίᾳ τῆς πόλεως, ὁρεῖλοντες τοῦ ὡς εἴρηται διοριζομένου νὰ παραλάβῃ πάντα ταῦτα παρὰ τῶν οἰκείων γραμματέων δι' ἀκριβοῦς ἀπογραφῆς κατατεθησομένης ἐκ τῆς Καγκελλαρίας τῆς ταῦτα ὀριζούσης Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας, χορηγουμένου δὲ, διὰ τὴν ἐναπόθεσιν καὶ φύλαξιν τῶν ἐγγράφων ταύτων, τοῦ μικροῦ δωματίου τοῦ χρησιμεύοντος ποτὲ ὡς Βραιτωρικῆς ἀντικαγκελλαρίας, ὑπὸ τὸ πάλαιον τῶν πρώην Βασιλίων. Ὅρεῖλει δὲ ὁ ῥηθείς Γαλλιέλος, ὡς ἀρχαιοφύλαξ, νὰ ἐξάγῃ πάντα τὰ αἰτούμενα ἀντίγραφα καὶ νὰ συντάττῃ τὰς εἰς τὰ μέρη θρούσας πράξεις, ἀπολαμβάνων διὰ ταῦτα τὰς ἐπὶ Βενετοκρατίας ὑπὸ τῶν Ἀρχαιοφυλάκων εἰσπραττομένας ἀμοιβάς. Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰδοποιηθήσονται οἱ οἰκεῖοι πρώην γραμματεῖς περὶ τῆς ὀρισθησομένης ἡμέρας, ὅπως ἀνοιχθῇ τὸ ῥηθὲν δωματίον καὶ γίνῃ ἡ παράδοσις. Ἐν τέλει δὲ λέγεται, ὅτι τὰ ἐπίλοιπα βιβλία καὶ ἐγγραφα, ἅτινα ἀνήκον εἰς τὴν πόλιν θέλουσι μείνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ παρόντος Καγκελλάρου τῆς Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ φύλαξ τούτων καὶ ἐπὶ τὴν παρελθούσαν Γαλιλικὴν Κυβέρνησιν, ὅστις θέλει φροντίσῃ νὰ συνάξῃ ἅπαντα τὰ βιβλία καὶ τὰ ἐγγραφα τ' ἀνήκοντα εἰς τὰς ἐπὶ Γάλλων Ἀρχῆς Κεντρικὴν καὶ Δημοσίης Σωτηρίας καὶ Δημαρχίαν, δηλαδὴ ὅσα ἡδυνήθη νὰ εὔρῃ μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως. ¹

Ταῦτα ἀπαντῶμεν ἀφορῶντα εἰς τὸ παλαιὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως Κερκύρας, εἰς τὸν μνησθέντα Ὅρισμὸν τῆς 11 Ἰουνίου 1799. Ἀποδεικνύεται λοιπὸν ὁστικῶς ὅτι τὰ εἰς τὸ πρώην Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως ἀνήκοντα βιβλία καὶ ἐγγραφα τῶν ἐπὶ Βενετοκρατίας ἐνιαυσίων δικαστῶν εὕρισκοντο εἰσέτι ἐν τοῖς ἐρμαρίοις τοῦ αὐτοῦ πρώην Ἀρχαιοφυλακείου ταῦτα δὲ μετὰ ἄλλων ἐγγράφων ὕλης, φρονούμεν, δικανικῆς, εὐρισκόμενα ἐν τῇ πρώην Καγκελλαρίᾳ τῆς πόλεως, παρεδίδοντο εἰς τὸν Σπυρίδωνα Γαλλιέλον τὸν συγχρόνως διορισθέντα Ἀρχαιοφύλακα τῶν παντοίων βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν συνα-

¹ Διμάτιον. Ἀριθ. 117. Ἀριθ. 2. Terzo. Deputazione e Presidenza di Corfù. I Libro Terminazioni (φολλ. 7, 8 καὶ 9.)

χθέντων, ὡς εἶδμεν εἰς ἐν τῶν ἱστορίων δωματίων τοῦ δημοσίου παλατίου, καὶ ἐχορηγεῖτο διὰ τὴν φύλαξιν καὶ ἐναπόθεσιν τῶν αὐτῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων, τὸ μικρὸν δωμάτιον τὸ χρησιμεῖον ποτὲ ὡς Πραιτωρικὴ ἀντικαγκελλάρια ὑπὸ τὸ παλᾶτιον τοῦ πρώην Βασιλέως.¹ Τὰ δὲ λοιπὰ βιβλία καὶ ἐγγραφα τὰ ὑποῖα ἀνήκον εἰς τὴν πόλιν ἀφίνοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καγκελλάρου τῆς Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας, ὅστις ὑπῆρξε φύλαξ τούτων καὶ ὑπὸ τὴν παρελθούσαν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν. Οὗτος δὲ ἦτο αὐτὸς ὁ ἐπανέκλημμένος μνησθεὶς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς, ὁ πρώην Καγκελλάριος τῆς Πόλεως ἐπὶ Βενετοκρατίας ὁ καὶ ἄμα τῇ ἐξώσει τῶν Γάλλων Καγκελλάριος χρηματίσας τῆς τότε Προσωρινῆς ἐξαμελοῦς Ἐπιτροπῆς.² Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ εἰς τοῦτον ἐμπιστευόμενα βιβλία καὶ ἐγγραφα ἦσαν κυρίως οἱ Τόμοι τῶν διαφορῶν ἀντικειμένων καὶ τ' ἄλλα τὰ εἰς τὴν πρώην Καγκελλαρίαν τῆς πόλεως ἀνήκοντα, τὰ πρὸς τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀμέσως σχετιζόμενα, τὰ κυρίως ἀποτελοῦντα τὸ παλαιὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον αὐτῆς.

Ἀρμόζει δὲ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ αὐτὸς Καλογεράς δι' ἐτέροις ἀπὸ 15 Ἰουλίου 1799 Ὁρισμοῦ τῶν μνησθέντων Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων, ἐπεφορτίζετο ἐπίσης τὴν κατάρτισιν τῆς ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας συστηθείσης τότε νέας Χρυσῆς βίβλου, ἥτις ὡς ἀνκνέωσις τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων πυρποληθείσης παλαιᾶς εὐλόγως ἔπρεπε νὰ ᾖναι ἔργον ἀνδρὸς ἔχοντος ἀνά χειρὸς τὰ κυριώτερα ἐγγραφα τοῦ παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως.³

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶδομεν θετικῶς ὅτι τὰ βιβλία τῶν ἐνιαυσίων δικαστῶν ὑπάρχοντα εἰσέτι καὶ μετὰ τὴν ἐξώσιν τῶν Γάλλων εἰς τὸ ἐν τῷ Παλατίῳ τοῦ πρώην Βασιλέως παλαιὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως καὶ ἄλλα εἰς τὴν αὐτόθι Καγκελλαρίαν ταύτης, ἐναπετέθησαν εἰς ἐν δωμάτιον τοῦ αὐτοῦ Παλατίου. Ἀλλ' ἂν καὶ οὐδὲν λέγεται ποῦ ἐτέθησαν τ' ἄλλα βιβλία τῆς πόλεως τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς τὸν Γεώργιον Ἰωάννην Βαπτιστὴν Καλογεράν, ὡς τότε Καγκελλάριον τῆς προϊσταμένης τῶν ἐγχωρίων πραγμάτων Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας τοῦ Ἐλάχιστου Συμβουλίου Κερκύρας, ἥτις εἶχε

1 Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὡς πρὸς τὸν Σπυρίδωνα Γαλλιέλον ὅτι τῇ 22 Ἰουλίου 1799 διορίσθη Ἀρχαιοφύλαξ τῶν Ποινικῶν καὶ Ἀστοικῶν Πράξεων τοῦ πρώην Δικαστηρίου τοῦ Γεν. Προέλεπτοῦ (Euro ex Prefetizio). Τῇ 7 Σεπτ. διατάσσεται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διάσωσιν καὶ παράλαβὴν τούτων ἐκ τῶν μερῶν ὅπου ἦσαν. (Δεμάτιον Ἀριθ. 119. Νο. 4 D'arrêté" du Préid. di Corfu B:6λ Ἀριθ. 20. Mandati del 1799 al 1801 φυλλ. 1.) Τῇ δὲ 14 Αὐγούστου 1800 ἡ αὐτὴ Ἀρχὴ, ὡς Ἀρχαιοφύλακα ὑπ' αὐτῆς ἐκλεγμένον παρήγγειλεν αὐτὸν νὰ ἐκκενώσῃ τὰ εἰς ἄλλας δημοσίας ἀνάγκας προωρισμένα δωμάτια, ὅπου ὑπῆρχον τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευμένα βιβλία καὶ μεταφέρῃ αὐτὰ εἰς ἐν δωμάτιον ἐν τῇ ὁροφῇ τοῦ πρώην Παλατίου τοῦ Βασιλέως τὸ ἤδη ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθέν. (Αὐτόθι: φυλλ. 29) Ἀδηλὸν ἂν προέκειτο περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντων ἐγγράφων τοῦ πρώην Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως ἢ μόνον περὶ τῶν ἄλλων.

2 Δεμάτιον Ἀριθ. 117. Ἀριθ. 2 Terzo ὡς ἄνω. Ἀναφορὰ τοῦ Γ. Ι. Β. Καλογερά.

3 Αὐτόθι: φυλλ. 17.

τὴν ἔδραν τῆς ἐν τῷ πρώτῳ Λατινικῷ Ἀρχιεπισκοπεῖω τῷ ἐπὶ Δημοκρατικῶν Γάλλων μετατροπέντι εἰς οἰκὴν τῆς Κοινότητος τῷ τότε ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας δημοσίῳ παλατίῳ λεγομένῳ, ἣτο ἐπόμενον νὰ τηρῶνται καὶ ταῦτα παρὰ τῇ αὐτῇ Ἐπιτροπείᾳ καὶ Προεδρείᾳ ἐν τῷ οἰκήματι ἐκείνῳ, ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἐγγώριον Διαίκησιν, οἷοδήποτε ἂν ὑπῆρχεν ἡ ἐπιμελεία καὶ ἡ διοργάνωσις αὐτῆς, εἴτε ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας, εἴτε ἐπὶ τῆς ταύτης μετ' ὀλίγα ἔτη διχθεξάμενης δεσποτίας τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων. Σημειωτέον δὲ ὡς πρὸς τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, ὅτι ἕτερος ὁρισμὸς τῶν Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου ὑπὸ χρονίαν 15 Ἰουλίου 1799 ἀφ' ὧν καὶ αὐτός εἰς τὴν διάσωσιν τῶν ἐν τῷ Παλατίῳ τῆς Κυβερνήσεως εὑρεθέντων, ὡς ἀνωτέρω εἶρηται, ἐγγράφων, δέχεται τὴν πρότασιν ἐτέρου Ἰωάννου Καλογερᾶ Καγκελλάρου τοῦ Κακουργιοῦ οδικείου προσενηχθέντος ἀνευ ἀξιώσεως ἀμοιβῆς νὰ ἐξετάσῃ ἐπιμελῶς τὰ ἐγγράφα ἐκεῖνα, διαλογήσῃ καὶ κατατάξῃ αὐτὰ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς εὑρέσεως πάσης πράξεως ἀνγκυαίας εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις, ὅπως ἐν τάξει αὐτὰ κατατεθῶσιν ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ τῆς Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας χάριν τῶν ἐνδιαφερομένων.¹ Καὶ ἐντεῦθεν αὐξάνει ἡ πιθανότης ὅτι καὶ τὰ εἰς τὸν Γεώργιον Ἰωάννην Βαπτιστὴν Καλογερᾶν ἐμπιστευθέντα βιβλία καὶ ἐγγράφα τῆς πόλεως ἀναπετέθησαν ἐν τῷ αὐτῷ οἰκήματι τῆς τότε προισταμένης Ἐγγωρίου Ἀρχῆς τῆς Κερκύρας. Ἐκεῖ δὲ ἔπρεπε νὰ μένωσιν, ἐκτὸς ἂν οὗτος, ὅστις ἐγένετο βραδύτερον καὶ φύλαξ τῶν βιβλίων τῶν τεθνεώτων συμβολαιογράφων, μὴ ἐτήρησε μετὰ τούτων καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντα πάλαι βιβλία καὶ ἐγγράφα τῆς πόλεως ἴσως καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ αὐτὰ περισώσας.

Θέλομεν προσθέσθαι ἐνταῦθα ὅτι κατὰ τὰς συμβάσεις ἐμφυλίου παραχρᾶς ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας, ἐνεκα τοῦ Ἀριστοκρατικοῦ αὐτῆς Συντάγματος, καθ' ἃς ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον συνεκροτήθη ἡ Γενικὴ Ἐπιτροπεία τῆς Πόλεως τῶν προαστίων καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κερκύρας, ἣτις ἀπὸ τῆς 16 Νοεμβρίου 1801 κατέλαβεν ἐπὶ ὀλίγους μῆνας τὴν θέσιν τῶν προηγουμένων Ἐγγωρίων Ἀρχῶν, μέχρι μηνὸς Μαρτίου 1802, αὐτὸς ὁ Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογερᾶς, δι' ἀναφορᾶς προσηχθείσης τῇ 24 Ἰανουαρίου 1802 πρὸς τὴν Προεδρίαν τῆς αὐτῆς Γενικῆς Ἐπιτροπείας, ὡς διαταχθεὶς νὰ ἐγχειρίσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀργυρᾶν λαμπάδα καὶ τὸ μελανοδοχεῖον, ἅτινα ὑπετίθετο ὅτι εἶχεν εἰσέτι εἰς χεῖράς του, ὡς ὑπάρχας ἐπὶ Βενετοκρατίας Καγκελλάριος τῆς πόλεως, ἀπολογούμενος ὅτι εἶχεν ἤδη παραδώσῃ ταῦτα εἰς τὴν ἐν ἔτει 1797 καθεστηκυῖαν ἐπὶ Γάλλων Ἀρχὴν ἐπέλεγεν: «Ἡ τιμιότης σας ἡξεύρετε μὲ ποίαν θερμότητα ἐνήργησα τὰς προσταγὰς σας ἵνα ἐγχειρίσω εὐθὺς ὅ,τι εἶχα εἰς χεῖράς μου πάλαι τὴν ὑστέραν φορὰν.»² Διὰ τῶν ἐκ-

¹ Αὐτόθι φύλλ. 18.

² Δεμάτιον ἀριθ. 127. Atteggio dell' Onoranda Generale Deputazione di Corfù—Nº 1 L.

φράσεων αὐτῶν, αἰνίττεται οὗτος γενομένην τινὰ παράδοσιν ἐγγράφων ἢ μᾶλλον πραγμάτων εἰς χεῖρας τοῦ εὐρεθέντων ὡς πρώην Καγκελλαρίου τῆς πόλεως; Ὅπως δὴποτε, ἡ γενομένη αὕτη πρόσκλησις εἰς τὸν Καλογεράν, ἔχει μίαν σχέσιν πρὸς τὸ Παλαιὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως, καθ' ὃ μαρτυροῦσα ὅτι οὗτος εἰσέτι καὶ τότε ἐθεωρεῖτο ὡς ἔχων εἰς χεῖρας τοῦ πράγματ' ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐπὶ Βενετῶν Καγκελλαρίαν τῆς πόλεως, ὅπερ ἐνισχύσει ἔτι μᾶλλον τὴν ἡμετέραν γνώμην ὅτι αὐτὸς ἦτο πράγματι ὁ κάτοχος τοῦ παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου.

Δ'.

Δι' ἄδοχοι τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ Ῥωσικῆς κατοχῆς ἐπῆλθον ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἐν Τιλσίτ εἰρήνην, οἱ αὐτοκρατορικοὶ Γάλλοι ὧν τὰ πρῶτα τάγματα ἀφικνοῦντο εἰς Κέρκυραν τῇ 7 Αὐγούστου 1807 καὶ τῇ 13 ὁ Ἀρχιστρατήγος αὐτῶν. Εὐθὺς δὲ τῇ 14)26 Αὐγούστου ἡ Ἑπτανησιακὴ Γερουσία ἐφ' ἀνέροις πρὸς τοὺς κατοίκους τὴν ἐπελθοῦσαν μεταβολὴν καὶ δι' ἑτέρας αὐτῆς προκηρύξεως τῇ 23 Αὐγούστου) 4 Σεπτεμβρίου ἀνῆγγελλε τὴν ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου καὶ Γενικοῦ Κυβερνήτου Κερκύρας καὶ ἐξαρτωμένων χωρῶν Κεῖτκος Βερθιέ, ἐπιδοθεῖσαν αὐτῇ ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων καὶ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας Ναπολέοντος Α'. ὑπὸ χρονίαν α. Σεπτεμβρίου 1807 Ε. Ν. Προσωρινὴν Διοργάνωσιν καθ' ἣν ἡ Ἑπτανήσος Πολιτεία περιλαμβάνετο εἰς τὰς ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν Αὐτοκρατορίαν ὑπαγομένους Κυβερνήσεις.¹

Περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας σημαντικὸν μέρος τῶν ἐγγράφων τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως, ἦται οἱ Τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, τὸ λεγόμενον Βιβλίον τοῦ Χρυσοβούλλου καὶ αἱ προσεῖται εὐρέθησαν ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ὅπως οὖν συγκεχυμένα καὶ ἐπεφορτίσθη τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1807, ὑπὸ τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Γενικῆς Αστυνομίας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας νῆ συνάξῃ καὶ διασώσῃ αὐτὰ, αὐτὸς ὁ πρώην Καγκελλάριος Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς ὅπερ αὐτὸς οὗτος μαρτυρεῖ. Καὶ ἐντεῦθεν δὲν φαίνεται οὗτος κατὰ τὴν τετραγαμμένην ἐκείνην περίοδον τῶν Κυβερνητικῶν τῆς Ἑπτανήσου μεταβολῶν ὅπως παύσας τοῦ νὰ ἐπιμα-

Terzo. Filze No. 7. Memorie da 4 Nov. 1801[12 Feb. 1802] φολ. 199. Ἡ ἐν τῇ Δέσμῃ ταύτῃ εὑρισκομένη ἀναφορὰ τοῦ Γ. Ι. Β. Καλογερά, περὶ ἧς ὁ λόγος, φέρει χρονίαν 1801, 22 Ἰανουαρίου. Ἀλλ' ἡ σημείωσις τοῦ ἔτους εἶναι προδήλως γραφικὸν λάθος, διότι ἡ Ἀρχὴ πρὸς ἣν ἀποστέίνεται δὲν ὑπῆρχεν ἰδρυμένη εἰρηὶ ἀπὸ Νοεμβρίου 1801. Διὸ πραγματικὴν χρονίαν παραδεχόμεθα τὴν 22 Ἰανουαρίου 1802.

1 Le Tre Costituzioni. (1800, 1803, 1817) delle Sette Isole Ionie ed i relativi documenti. Corfù Tipografia Mercurio 1849 σελ. 121, μέχρις 125.

Χρονικὸν Ν. Ἀρλιώτου ἐκδοθὲν ὑπὸ Ν. Β. Μάνεση. Σελ. 103. Ἡ ὑπὸ τῶν ἀναχωρούντων Ῥώσων εἰς τοὺς Γάλλους παράδοσις τῆς Κερκύρας ἐτελειούτο τὴν 16 Σεπτ. 1807.

λῆται καὶ ἐπιτηρῇ τὰ ἐκπλεῖν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὑπαγόμενου ἐγγράφου τῆς πρώτης Καγκελλαρίας τῆς πόλεως, τουτέστι τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου αὐτῆς. Καὶ ἡ περίστασις τῆς ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ἐν ἔτει 1807 εὑρέσεως τῶν βιβλίων τῆς πόλεως συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι ἐκεῖ ἐτηροῦντο ταῦτα καὶ προηγουμένως παρὰ τῆς ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας προϊσταμένη Ἀρχῇ τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως Κερκύρας.

Ἄλλ' ὀλίγον διετέλεσεν ἐν τῷ οἰκήματι ἐκείνῳ ὁ ὅμιλος τῆς ἐλευθερίας τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων διορισθείς Διοικητικῆς Κερκύρας (Amministratore di Corfù) τουτέστι προϊστάμενος τῆς ἐγχωρίου Διοικήσεως Στυλιανὸς Βλασόπουλος, ὁ καὶ βραδύτερον μετὰ τὴν ἐλευσίαν τῶν Ἀγγλων ἐξυκολουθήσας ταῦτος. Ἀναφέρει οὗτος πρὸς τὸν Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας τῆς 26 Ἰανουαρίου 1808, ὅτι τὸ γραφεῖον τοῦ μετατέθη ἐκ τοῦ Δημοσίου Παλατίου, εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ἀδελφῶν Πολίτη.¹ Ἰδίως δὲ περὶ τοῦ παρὰ τῆς Διοικήσεως αὐτοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ποιούμενος λόγον τῆς 7 Μαρτίου αὐτοῦ ἔτους, γράφει πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας τῆς Ἑπτανήσου ὅτι αἰτιάζεται εἶναι ἡ ἀταξία τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, ὥστε πρὸς εὑρεσιν οἵουδήποτε ἐγγράφου δεόν νὰ ἐξετασθῶσι πᾶσαι αἱ πράξεις τῶν παρελθουσῶν Κυβερνήσεων.²

Ταῦτα ἐξηγοῦσι πιθανῶς διὰ τί ἐν ἔτει 1807 τὰ ἐγγράφα τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τὰ εὑρεθέντα ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ὅπως οὖν συγκεχυμένα, ἐνεπιστεύθησαν εἰς τὸν μνησθέντα ἀρχαῖον Καγκελλάριον τῆς πόλεως, ὅστις, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω ἀποδεδειγμένως εὑρίσκεται κάτοχος αὐτῶν ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1807, μέχρι τῆς μεθ' ἱκανὰ ἔτη ἐναποθέσεως αὐτῶν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὴν Βρεταννικὴν Προστασίαν Ἰονίου Κράτους ἀνακαινισθὲν Τοπικὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον Κερκύρας.

Ε΄.

Πρὸς διευκρίνισιν τοῦ ἡμετέρου θέματος διὰ βραχείας περικεχάσεως θέλομεν σημειώσῃ ἐντεῦθεν ἐν παρόδῳ ὅτι ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας ὑπῆρχεν ἤδη ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐν Ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως, ὡς καὶ προηγουμένως ἐπὶ Βενετοκρατίας τὸ τῆς ὑπερτάτης ἐν ταῖς νήσοις Βενετικῆς Ἀρχῆς τὸ ἐν τῷ Παλατίῳ φρουρίῳ Ἀρχαιοφυλακεῖον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς θαλάσσης εἴτε τῶν τῆς Ἀνατολῆς νήτων λεγομένου. Ἀδηλὰ εἰσι τὰ κατὰ τὴν εἰκοσάμηνον κυριαρχίαν τῶν Δημοκρατικῶν Γάλλων, ὧν ἡ ἐπὶ τῶν ἑπτὰ Νήτων ὑπερτάτη Ἀρχὴ ἦτο κυρίως στρατιωτικὴ. Ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολι-

¹ Διμάρτυρον ἀριθ. 30 Amministratore Sr. D. Vlassopulo. Registro Imo Dispacci al tre Sig. Secretarii Σελ. 97.

² Αὐτόθι. Registro II Dispacci a S. E. il Presidente del Senato delle Sette Isole Σελ. 20.

τείας βλέπομεν τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς Γερουσίας μνημονευόμενον ἐν ἐπισήμῳ τινὶ ἐγγράφῳ ὑπὸ χρονίαν 11 Ὀκτωβρίου 1804 τοῦ τότε Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας Ἰω. Καποδιστρίου, τοῦ μετὰ ταῦτα ἀοιδίου καὶ πολυκλαύστου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος. Εἰς ἐκεῖνο δὲ τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς Γερουσίας εἴτε τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως, δίδει ἐπισημοτέραν καθιέρωσιν καὶ διοργάνωσιν, ὡ κατὰ τὴν 3 Ἰανουαρίου 1807 ψηφισθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε Νομοθετικοῦ Σώματος Ὁργανικὸς νόμος περὶ τῆς Ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας.

Διαλαμβάνει ὁ Νόμος ἐκεῖνος ἐν ἄρθρῳ 16^ῳ, ὅτι ὑπάρχει Γενικὸς Ἀρχαιοφύλαξ, ἐκλεγόμενος παρὰ τῆς Ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς, ὅστις φυλάττει ἅπαντα τὰ δημόσια ἔγγραφα τὰ ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν εἰς αὐτὸν παραδιδόμενα καὶ παραλαμβάνει ἐπίσης καὶ φυλάττει τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τῶν προγεγενημένων Διοικήσεων τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἀρχῆς. Ὅρίζει δὲ ὁ νόμος αὐτὸς (ἐν ἄρθρῳ 17^ῳ) ὅτι ἰδιαιτέρον Ἀρχαιοφυλακεῖον φυλάττει τὰ ἔγγραφα τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς Πολιτείας, τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ξένων Δυνάμεων, τὰς διαπραγματεύσεις, τὰς συνθήκας, τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλογραφίαν, ἣν ἡ Ἡγεμονικὴ Ἀρχὴ κρίνει ἀξίαν ἐπιζητοτέρας περιφρουρήσεως, ὡσαύτως τὰ πρωτότυπα τῶν νόμων καὶ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα ἐφ' ὧν οὗτοι στηρίζονται. Κλείεται δὲ διὰ τριῶν κλειδῶν, ὧν μίαν ἔχει ὁ Ἡγεμὼν, μίαν ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς καὶ μίαν ὁ Γενικὸς Ἀρχαιοφύλαξ.¹

Τούτου δὲ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως τὴν ὑπαρξιν ἀναγνώρισε καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Ἡνωμένου Ἰονίου Κράτους ἐν ἔτει 1817, ποιούμενον ῥητῶς λόγον τοῦ Ἀρχαιοφύλακος τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἡνωμένου Ἰονίου Κράτους.² Ἀλλὰ τὸ ἴδρυμα τοῦτο, τὸ γνωστὸν καὶ σήμερον ὡς Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἀνῆλθον εἰς τὴν Γενικὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ἡνωμένου Ἰονίου Κράτους, οὐδὲν ἔχει κοινὸν οὔτε μετὰ τοῦ παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς Πόλεως Κερκύρας, οὔτε μετὰ τοῦ νῦν Τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου.

ΣΤ'.

Μετὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Ἡνωμένου Κράτους τῶν Ἰονίων νήσων ὑπὸ τὴν Βρεταννικὴν Προστασίαν, τὸ Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1817 ἀναγνωρίζει τὴν προγεγεστέραν ὑπαρξιν τοῦ ἐγχωρίου Ἀρχαιοφυλακείου Κερκύρας, ὀρίζον εἰς τὰς περὶ τῶν Τοπικῶν Διοικήσεων διατάξεις, ὅτι ὁ τῆς Τοπικῆς διοικήσεως προϊστάμενος Ἐπαρχὸς ἐκάστης νήσου θέλει ἔχει ὑπ' αὐτὸν τὸν Ἀρχαιοφύλακα ὑπ' αὐτοῦ διοριζόμενον, τῇ ἐγκρίσει τῆς Γερουσίας καὶ ὄντα τῆς νήσου ἰθαγενῆ.³ Συμφώνως δὲ πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας διορίζεται ὁ πρῶτος

¹ Le Tre Costituzioni delle Isole Jonie. Σελ. 114, 116 καὶ 117.

² Κεφ. Γ'. Τμήμ. γ'. ἀρθ. 23.

³ Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1817. Κεφ. Α'. Τμήμ. Β'. ἀρθ. 4. Τμήμ. Γ'. ἀρθ. 15.

Ἀρχαιοφύλαξ καὶ ἀναφαίνεται τὸ νῦν Τοπικὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον ἐν ἔτει 1818, τὸ ὁποῖον ἐγκατεστήθη τότε παρὰ τῷ Ἐπαρχεῖῳ Κερκύρας, ἐν τῇ κατὰ τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως οἰκίᾳ τῶν Κομήτων Φλαμπουρίκη, πρῶην οἰκίᾳ Κομπίτση, ἐν ᾗ συνάγονται τὰ ἔγγραφα τῶν πρῶην δικφόρων ἐπὶ Γάλλων καὶ Ῥώσων διοικήσεων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1799, ἅτινα ὑπῆρχον παρὰ τῇ Γραμματείᾳ τοῦ πρῶην Διαχειριστοῦ Κερκύρας Στυλίου Βλασοπούλου. ¹ Τότε δὲ ὁ μνησθεὶς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς ἐν ἔτει 1819 χρηματίσας τέως ὑποφύλαξ (vice custode) τῶν βιβλίων τῶν θεωμάτων Συμβολαιογράφων, ὃν προηγουμένως εἶχεν ὑπέρξῃ καὶ φύλαξ, παρίσταται ἀρχόμενος τῆς παραδόσεως τῶν παρ' αὐτῷ Συμβολαιογραφικῶν Πράξεων πρὸς τὸν τότε τοπικὸν Ἀρχαιοφύλακα Σπυρίδωνα Βαρλάμ. ² Ἐν ἔτει δὲ 1822 τῇ 5 Αὐγούστου ὡς πρῶην Κεγκελλάριος τῆς πόλεως ἐκτελεῖ τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀρχαιοφύλακα παράδοσιν τῶν Τόμων οἵτινες ὑπῆρχον ἐν τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς πόλεως διὰ τακτικοῦ καταλόγου, μεθ' ὃν παραδίδει καὶ τὸ ἐκ μεμβράνης βιβλίον τὸ ἐπικαλούμενον χρυσόβουλλον, ἅτινα πάντα ἐσώζοντο παρ' αὐτῷ. ³ Ἐν ἔτει δὲ 1825 κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ ὑπὸ χρονίαν 25 Ἰουλίου Κυβερνητικῆς πράξεως, δημοσιευσεύτης τῇ 5 Αὐγούστου, ἣτις διέταττε τὴν εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον προσαγωγὴν τῶν παρὰ ἰδιώταις ὑπαρχόντων δημοσίων ἐργράφων, ἵνα κατατεθῶσιν ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ, ὁ αὐτὸς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς δι' ἀναφορᾶς προσαχθείτης τῇ 20 Σεπτεμβρίου πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν Κερκύρας παρουσίαζεν ἕτερα ἔγγραφα, ἅτινα ἤθελε νὰ παραδώσῃ. Καθ' ἃ δὲ ἐξέθετεν ἐν τῇ ἀναφορᾷ καὶ ἀκριβῶς διελαμβάνοντο ἐν τῇ κεφαλίδι τοῦ προσαγομένου καταλόγου ὅτις ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1825, τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα ἀνῆλκον εἰς τὸ πρῶην Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως καὶ συνεπεία τῆς ἀπὸ 12 Σεπτεμβρίου 1807 διαταγῆς τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐπὶ τῆς Γενικῆς Ἀστυνομίας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας ⁴, εἶχε διασώσει αὐτὰ ἐκ τῆς αἰθούσης τοῦ Δημοσίου Παλατίου ὅπου ἦσαν διασκορπισμένα μετὰ πολλῶν ἄλλων ἅτινα ἤδη παρέδωκεν, εἰς τὸν τότε Ἀρχαιοφύλακα νῦν δὲ Γραμματέα τοῦ Ἐπαρχείου Σπυρίδωνα Βαρλάμ. Ἦσαν δὲ ταῦτα τὰ βιβλία τῶν Πρεσβειῶν καὶ ἄλλα τῖνα. Καὶ τὸ σπουδαῖον τοῦτο μέρος τοῦ πρῶην

1 Δερμάτιον Ἀριθ. 2289. Atteggio Sig. Spiridione Varlamo era Archivista Locale e addetto alla Revisione de' Notaj. Registro Lettere, 26 Febb. 1818.

2 Αὐτόθι. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν 7 Μαΐου 1819.

3 Δερμάτιον. ἀριθ. 97 Inventarii di Documenti consegnati in Archivio delle differenti Autorità in diverse epoche.

4 Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 28 ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου 1825 Πρακτικῷ τοῦ Ἐπαρχοῦ ἡ χρονία τῆς διαταγῆς ταύτης φέρται 12 Νοεμβρίου 1807. Θεωροῦμεν ὅμως ἀκριβῆ τὴν χρονίαν 12 Σεπτεμβρίου 1807, ἣν μνημονεύει ὁ Κατάλογος, ὡς ἐπίσης τὸ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1825 ἔγγραφο τοῦ Ἐπαρχοῦ ὑπ' ἀριθ. 273, διαδίδοντος πρὸς τὴν Γερουσίαν τὸν βιβλὸν τὸν Κατάλογον.

Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως, παραδοθέν τακτικῶς τῇ 4. Νοεμβρίου 1825 ὑπὸ τοῦ πρώην Καγκελλάρου αὐτῆς εἰς τὸν τότε Γραμματέα τοῦ Ἐπαρχείου Σπυρίδωνα Βαβλάμ, συνεπείχ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποφάσεων τῆς Γερουσίας τῇ 8)20 Ἀπριλίου 1826, παρεδόθη παρὰ τοῦ ῥηθέντος Γραμματέως εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα Ἰωάννην Κασσιμάτην, ὅστις παρὰ πόδα τῆς γενομένης αὐτῷ παραδόσεως διαδήλοι ὅτι πρόκειται νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν, τῶν ἤδη ἐν τῷ Δημοσίῳ Ἀρχαιοφυλακείῳ εὑρισκομένων, ἅτινα ἀνήκον εἰς τὸ πρῶην Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως, οὗτινος ἐπίσης ὁ ῥηθεὶς Καλογεράς εἶχε πραγματοποιήσῃ τὴν παράδοσιν.¹

Ἐντεῦθεν ὅπως δῆποτε προκύπτει θετικῶς ὅτι μέχρι τῆς εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον παραδόσεως καὶ ἐν τῷ νῦν Ἀρχαιοφυλακείῳ καταθέσεως ἀπάντων τῶν μνησθέντων ἐγγράφων τοῦ πρώην Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως, πρῶτον μὲν τῶν τόμων τῶν διαφορῶν ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας καὶ τοῦ λεγομένου βιβλίου τοῦ Χρυσοδόλλου, ἔπειτα δὲ τῶν τομίδιων τῶν Πρεσβειῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς συγκαταλογιζομένων, εἰς τὴν διάσωσιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν οὐσιωδῶς συνέτεινεν ὁ τελευταῖος Καγκελλάριος τῆς πόλεως Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς. Προκύπτει δ' ἐπίσης ἐντεῦθεν τὸ κυριώτερον ὅτι, ἀπὸ τοῦδε τὸ ἐπὶ Βενετοκρατίας Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως συνταυτίζεται πληρέστατα μετὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ιδρύσεως αὐτοῦ, κατὰ φυσικὴν διαδοχὴν πηγάζσαντος τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου Κερκύρας.

Z.

Τὴν κατάστασιν τοῦ ἐν ἔτει 1818 Τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ὅπερ ὡς εἰρημέν, ἐγκατεστάθη παρὰ τῷ Ἐπαρχεῖῳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Φλαμπουριάρη κειμένη κατὰ τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως, καὶ τῶν συνηγμένων ἤδη ἐν αὐτῷ ἐγγράφων ἐκ τῶν διαφορῶν προὔπαρχόντων τμημάτων Ἀρχαιοφυλακείων ἰδοὺ πῶς ἐξεικονίζει, τῇ 26 Φεβρουαρίου 1818, γράφων πρὸς τὸν Ἐπαρχον Κερκύρας, ὁ πρῶτος λαβὼν τὸ ὑποῦργημα Τοπικοῦ Ἀρχαιοφύλακος Σπυρίδων Βαβλάμ.

«Ἀπασῶν, λέγει, τῶν προξολογιῶν ἡ κατάστασις δὲν εἶναι οἷα ἔπρεπε, πλεῖστα δευρικά χαρτίων ἀπαιτεῖται ἐπείγοντως νὰ τακτοποιηθῶσιν εἰς δε-

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 97. Inventarii di Documenti consegnati in Archivio κ.τ.λ. Κατάλογος 20 Αὐγούστου 1825.

Δεμάτιον ἀριθ. 255. Reggenza Pres. Cav. Stamo Calichicopulo. Registro 3 Processi Verballi. Πρακτικὸν ἀριθ. 28 τῆς 29 Σεπτ. 1825. Πρικτ. ἀριθ. 65 τῆς 5 Δεκεμβρίου 1825 καὶ ἀριθ. 352 τῆς 30 Μαρτίου 1826.

Δεμάτιον ἀριθ. 256 Reggenza ὡς ὄνω Reggistri Lettere ed Uffizi al Senato ἀριθ. 273 ἔγγραφοι 5 Δεκ. 1825.

Δεμάτιον ἀριθ. 258. Reggenza ὡς ὄνω. Lettere ed Uffizi della Reggenza ad autorità diverse. Ἀριθ. 48 ἐπιστολὴ 5 Αὐγούστου 1825 πρὸς τοὺς τότε Ἀστυνομούς.

«σπίδας» τὸ οἶκῆμα δὲ ὅπου ὑπάρχουσιν εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον ἐνεκα τῶν ὑπ' αὐτὸ ὑπερχόντων μαγειρείων ἐν ὑπαίθρῳ (focolai) καὶ τοῦ ἀπὸ τούτων ἀνα-
πεμπόμενου καπνοῦ, διὰ τὴν πλησιότητα τοῦ κτιρίου καὶ διὰ τὴν ὀλίγην στε-
ρεότητα τῶν θυρῶν καὶ τῶν κλειθρῶν. Εἰς ταῦτα δὲ πάντα προσθετέον τὴν
ἐλλειψὶν ἐρμαρίων πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ἐγγράφων». Ὑποβάλλει ἐν τέλει τὴν
ἀνάγκην ἀλλαγῆς οἰκήματος καὶ ἀποκτῆσαι ἐρμαρίων, τραπεζῶν καὶ με-
λανοδοχείων, προκειμένου περὶ Ἀρχειοφυλακείου ὄντος ἐν τῇ συστάσει αὐτοῦ,
ἐνθα μέλλουσι γὰρ συναχθῶσιν ὁμοῦ ἅπαντα τὰ διάφορα τμήματα Ἀρχειο-
φυλακείων τῆς πόλεως τῶν ὁποίων γνωστὴ ὑπάρχει εἰς τε τὴν Γερουσίαν
καὶ τὸν Ἐπαρχον, ἡ κατάστασις καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐτηροῦντο τὰ ἐγγρα-
φα ἐκεῖνα ἐξ ὧν κρίνεται ἡ τύχη πολλῶν οἰκογενειῶν. ¹

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1818 μέχρι τοῦ ἔτους 1833 μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἀσχολία
τοῦ τε μνησθέντος Ἀρχειοφύλακος, καὶ τοῦ ἐν ἔτει 1823 κατὰ μῆνα Μάρτιον
διαδεχθέντος αὐτὸν ἐπιμελοῦς καὶ φιλοπόνου Ἰωάννου Κασσιμάτη. ² Διὰ τὴν
κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πληθὺν τῶν εἰς τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον συγκομιζο-
μένων πικντοίων βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν προηγουμένων ἐγχωρίων πολι-
τικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν δικαστηρίων, καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐν αὐτῷ συνειώ-
σεως τῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων, ἅτινα ἐπὶ
Βενετοκρατίας ἀπετέλουν, ὡς ἀλλαχοῦ ἐρρέθη, ἰδιαίτερον Ἀρχειοφυλακεῖον
τὴν λεγομένην φυλακὴν (Custodia) τῶν βιβλίων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιο-
γράφων. Ὁ Ἀρχειοφύλαξ Κασσιμάτης εἶχε παρχάξει παρὰ τοῦ προικτόχου
τοῦ ἐν ἔτει 1823 μηνὶ Μαρτίῳ 17303 βιβλία ἀπαρτίζοντα τὰς προξολογίας
579 Συμβολαιογράφων. Μετὰ ταῦτα δὲ συνεπείχθη 35ης πράξεως τῆς Δευ-
τέρας Περιόδου τοῦ Ἰονίου Κοινοβουλίου (14 Μαρτίου 1825) κανονιζούσης τὰ
κατὰ τοὺς Συμβολαιογράφους, καθ' ἣν αἱ Προξολογίαι πάντων τῶν τεθνε-
ώτων Συμβολαιογράφων δὲν ἠδύναντο νὰ μένωσι πλέον παρ' ἰδιώταις, ἀλλὰ
νὰ κατατεθῶσιν εἰς ἴδιον Ἀρχειοφυλακεῖον παρὰ τῷ Τοπικῷ Ἀρχειοφυλα-
κεῖῳ ἐκάστης νήσου, παρέλαβεν οὖτος ἑτέρας 42 προξολογίας, ἥτοι ἑτέρα
βιβλία 1370, ὡς ἅπαντα ταῦτα ἀναφέρει πρὸς τὸν Ἐπαρχον εἰς τὸ λεπτο-
μερές ὑπόμνημά του ὑπὸ χρονίαν 2 Νοεμβρίου 1826. ³ Ἐν τῷ ὑπομνήματι
ἐκείνῳ μνημονεύεται ἅπαν τὸ τότε περιεχόμενον ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχειοφυ-
λακεῖῳ, εἰς ὃ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, ἐγένετο κατὰ διαφόρους ἐποχάς ἡ
παράδοσις τῶν εἰς χεῖρας πλείστων, ὡς εἵπομεν, περιωθέντων πικντοίων δι-
οικητικῶν καὶ δικαστικῶν Ἀρχειοφυλακείων τῆς Βενετικῆς ἐποχῆς, ὡς περ

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 2291. Alleggio Sig. Spiridione Varlamo era Archivista Locale κ.τ.λ. Registro lettere. Ἐπιστολή 26 Φεβρ. 1818.

² Δεμάτιον ἀριθ. 2291. Alleggio Sr. Giovanni Cassimati Archivista Locale addetto anche alla Revisione dei Notaj.

³ Δεμάτιον ἀριθ. 2291 Registro Lettere.

καὶ τῶν Τόμων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως καὶ τῶν Πρεσβειῶν, ὡς εἴρηται.¹

Πρὶν ἢ προβῶμεν περαιτέρω, ὡς εἰς συμπλήρωσιν τῶν παρὶ Ἀρχαιοφυλακείου διατάξεων, θέλομεν σημειώτῃ ἐνταῦθα τὰ οὐσιωδέστερα τοῦ μέρους τῆς ἄνω μνησθείσης Κοινοβουλευτικῆς Πράξεως, ἀπὸ 14 Μαΐου 1825, ὅπερ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ ἐναπόθεσιν τῶν Πραξολογιῶν τῶν τεθνεώτων συμβολαιογράφων, καθ' ὅσον τοῦτο ρυθμίζει τὸν εἰς τὸ ἡμέτερον Ἀρχαιοφυλακεῖον προτεθέντα σπουδαῖον ἐκεῖνον κλάδον.²

Τὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τῶν ἀποβιωσάντων Συμβολαιογράφων περιλαμβάνονται εἰς ἐν ἐπὶ τούτῳ Ἀρχαιοφυλακεῖον προσηρτημένον εἰς τὸ Τοπικὸν ἐκαστῆς νήσου, καὶ ἐρπεπιτευνόμενον εἰς τὸν Τοπικὸν Ἀρχαιοφύλακα ὑποχρεούμενον νὰ φυλάττῃ αὐτὰ ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ τῷ τοποθετημένῳ εἰς τὰς οἰκείας θέσεις κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀνευρίσκῃται εὐκόλως πᾶσα πρᾶξις καὶ πᾶσα εἰδήσις τυχόν ζητούμενη. Ἐπὶ τούτῳ δὲ πρέπει νὰ τηρῶνται δύο γενικοὶ Ἀλφαριθμητικοὶ Πίνακες, ὁ μὲν περιέχων τὰ ὀνόματα τῶν Συμβολαιογράφων, ὁ δὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν ταῖς παρ' ἐκαστῷ Συμβολαιογράφῳ πράξεσι συμβαλλομένων μερῶν. Ἐντὸς τριμηνίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κανονισμοῦ τούτου ὑποχρεοῦνται ἅπαντες οἱ διχῶχοι εἴτε κληρονόμοι τῶν ἀποβιωσάντων Συμβολαιογράφων, ἢ πᾶν ἄλλο πρόσωπον ἢ σωματεῖον κατέχον οἰοδήποτε δικιῶματι Συμβολαιογραφικὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα, νὰ παραγάγῃ αὐτὰ εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα ἐπὶ ἀποδείξει, ἐπὶ πεινῇ κατὰδιδώσας ποινικῆς καὶ κατὰ νόμον τιμωρίας διὰ τὴν ὑπεξίρεσιν ἢ ἀποκρυψίν αὐτῶν. Εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα ἀνατίθεται ἡ ἔκδοσις ἀντιγράφων ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ Πραξολογιῶν καθ' ὃν τρόπον γίνεται ὑπὸ τῶν Συμβολαιογράφων διὰ τὰς παρ' αὐτοῖς πράξεις.

Τοιοῦται εἶναι αἱ τῆς Κοινοβουλευτικῆς ἐκείνης πράξεως κύρια διατάξεις, αἱ τὰ παρὶ Συμβολαιογραφικῶν βιβλίων ρυθμίζουσιν, ὧν τὴν ἐκτέλεσιν κατὰ τὰ ἐνόντα πρῶτος ἀνέλαβεν ὁ τότε Ἀρχαιοφύλαξ Ἰωάννης Κασσιμάτης, ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ἐπιπόνων ἐργασιῶν, διὰ τὴν ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ συνάθροισιν καὶ κατὰτάξιν παντοίων διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἐγγράφων.

Ἐνῶ ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Ἰωάννης Κασσιμάτης πρὸς τὴν 17 Δεκεμβρίου 1832 εἶχε προσβληθῇ ἐξ ἀποπληξίας, ἐξ ἧς μηνὶ Ἰανουαρίου ἐπιόντος ἔτους ἐτελεύτησε καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐξετέλει χρέη Ἀρχαιοφύλακος ὁ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1818 ἀρχαῖος τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου βοηθὸς Ἀθανάσιος Ἰατρᾶς, ἐγένετο πολὺ ἀκαίρως ἡ τοῦ κατὰστῆματος μετακόμισις εἰς μίαν πτέρυγα τοῦ διὰ τοὺς Ἀρμολάς καὶ τὴν γενικὴν Ἰόνιον Κυβέρνησιν νεοδμητοῦ Παλατίου τῶν Ἀγίων

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 97. Μνησθὲν ἀνωτέρω.

² Πρᾶξις 35ῃ 14 Μαΐου 1825 τῆς Δευτέρας Βουλευτικῆς Περιόδου. Τίτλος 5'. ἄρθρα 77, 78, 79, 80, 81, 82 καὶ 83.

Μιχαήλ καὶ Γεωργίου, τὴν παρὰ τὸν κῆπον, ὅπου βλέπομεν τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον ἤδη ἐγκατεστημένον τῇ 31 Ἰανουαρίου 1833, ὅτε εἶχε διορισθῇ Ἀρχαιοφύλαξ ὁ Κόμης Ἀνδρέας Θεοτόκης Ἀνδρουτσέλης, ὃν μετ' ὀλίγον διεδέχθη ὁ Σπυρίδων Παλλαδάς, ὅστις μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προκατόχου παράδοσιν τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ἀπὸ 1. Μαΐου 1833. ¹

(Ἐπὶ τὸ τέλος)

N. T. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

VII. ΑΝΕΜΟΣΤΡΟΒΙΛΟΣ*

Ἀνεμοστρόβιλος· Ἀνεμογαζοῦδες· ἀνεμικαί. — Κακοποιὰ πνεύματα ἐν ἀνεμοστρόβιλῳ. — Διάβολος ἄνεμος. — Νεράιδες ἐν ἀνεμοστρόβιλῳ — Νεράιδες χορεύουν. — Προσκύνησις καὶ προσχορεύσεις κατὰ τὴν δόξαν ἀνεμοστρόβιλου. — Προσφοραὶ καὶ μελίσματα. — Συνέπαρμα· ἄνεμος ψυχοπομπός. — Ἀρπυιαί. — Νυμφικὴ πομπὴ ἐναέριος. — Μανικὴ στρατιά.

Ἡ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ταραχὴ, ἣν προκαλοῦσιν ἀντίπνοα πνεύματα, ἀποκαλεῖται διὰ λέξεων τῆς ἰδιώτιδος, αἵτινες ἀπαντῶσι παρὰ βυζαντικῶς συγγραφεῦσιν ἀνεμοτάραξις ἢ ἀνεμοταραχὴ, συνηθέστατα δὲ, διὰ λέξεως κοινοτάτης, ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος νῦν ἀκουομένης, ἀνεμοζάλη, ἢ παρὰδλητέκι αἱ ἀρχαῖαι ζάλη ἢ ζάλος, τὸ ῥῆμα ζάλλω καὶ τὸ ἐπίθετον ζαλόεις. Ἰδιαίτητα δὲ ἡ τῶν ἀνέμων συστρόφη, ἡ παρὰ τῶν ἀρχαίων καὶ στρόβιλος (καὶ ποιητικῶς στρόβος ἢ στρόμβος), καλεῖται ἀνεμοστρόβιλος, κατὰ παραφθοράν δὲ ἀνεμοστρόβιλας, ἀνεμοστρόφιλας, ἀνεμοστρούβιλος, ἀνεμοστρούφιλος, ἀνεμορρούφουλας, ἀνεμορρούφουλος, ἀνεμοστρίφτουλας.² Ὁ Δουκλῆγιος ἐν τῇ Γλωσσάρῳ παρατίθησιν ἐν μόνον παράδειγμα ἐνὸς τῶν ἀνωτέρω τύπων ἐκ Θεοφυλάκτου τοῦ ἱεροδιακόνου· «φορτοῦνα μεγάλη ἐσηκώθη μετὰ ἄνεμον δυνατόν καὶ ἀνεμοστρόφιλον καὶ ἐσύντριψε τὰ μονόξυλά τους.»

Κοινῶς πιστεύεται, ὅτι ὁ ἀνεμοστρόβιλος προέρχεται ἐκ δαιμονικῆς δυνάμεως, καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ κακοποιὰ πνεύματα μεταδίδουσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἐν Γορτυνίᾳ, τὰ τε ἐν τούτῳ πνεύματα, καὶ αὐτὸς ὁ ἀνεμοστρόβι-

* Συνέχεια τῶς προηγούμενου τεύχους.

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 2291. Atteggio Sr. Giovanni Cassimati κ.τ.λ. Registro Lettere 2do. Δεμάτιον 2294. Atteggio del Conto Andrea Teotochi Andruzzellie Spiridione Pallada erano Archivisti Locali di Corfù. No 1. Lettere. Ὁ διορισμὸς τοῦ Παλλαδᾶ ἐνεκρίθη παρὰ τῆς Γερουσίας τέλει Μαρτίου 1833.

² Οἱ τρεῖς τελευταῖοι τύποι ἐν Κεφαλληνίᾳ. Βλ. Παλλὰς 1890, σ. 161.